СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 7. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, субота, 10-го січня 1948. No. 7. JERSEY CITY and NEW YORK, Saturday, January 10, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

АБО ЦІЛИЙ ПЛЯН ВИДУЖАННЯ ЕВРОПИ, АБО ЖАДЕН — МАРШАЛ

Вашингтон, 8 січня. — Складаючи свідоцтво перед сенатською комісією закордонних справ, секретар стейту Маршал зажадав від конгресу швидкої акції для видужання Европи. Він заявив, що коли програма видужання Европи не була б ухвалена до 1 квітня, тоді Західна Европа може розлетітися. Маршал обстоював, щоб конгрес ухвалив „вистарчальну" програму, або не давав нічого. Обчислення уряду вказують, що сума 6.8 більйонів долярів на перших 15 місяців є мінімальною вимогою, а менші фонди на цю ціль є лише непотрібною та безцільною витратою гроша. Секретар Маршал заявив, що наша країна може піднятися цього пляну з надією на повний успіх, якщо лише буде діяти в час. Заокруглюючи свою промову Маршал сказав: „Спосіб життя, який ми знаємо тепер, є буквально захитаний. Наша країна стоїть на порозі епохального рішення. Якщо ми вирішимо, що Злучені Держави неспосібні, або не хочуть успішно допомогти до відбудови Західної Европи, мусимо бути приготовані на наслідки, а це на занепад Европи і її переміну в диктатуру поліційних держав". — У своїм Пляні Маршал спротивився творенні окремого адміністраційного тіла для його виконання, а теж зажадав, щоб Німеччину включити у програму видужання Европи.

ТЕФТ КРИТИКУЄ ПОСЛАННЯ ТРУМАНА.

Вашингтон. — Сенатор Роберт А. Тефт, предсідник комісії для складання політики Республиканської партії, у своїй радієвій промові заатакував послання президента Трумана виголошене в конгресі 7 січня, називаючи його „поворотом до Нового Розподілу". Головне вістря Тефта було звернене проти податкового пляну президента, а теж проти різнородних далекосяглих проектів у його промові. Він зробив президентові закид, наче б він обіцював кожному щось за ніщо; сказав, що Труман хоче йти на випереди з Волесом у своїх обіцянках і що спроба перевести їх в життя доведе до банкротства держави.

ПРИЛОВИЛИ НОВУ КОНТРАБАНДУ ВИБУХОВИХ МАТЕРІЯЛІВ.

Ню Йорк. — Федеральне Бюро Інвестигацій приловило нову неправну посилку 70,000 фунтів вибухових матеріялів, призначених до Палестини. Матеріяли були сховані на фармі в Вол Тавншип, на південь від надморського міста Асбері Парк, у стейті Ню Джерзі. Поліція найшла 77 великих пак з TNT і їх сконфіскувала. Докищо арештовано лише візників, що перевозили паки вантажними автами.

ЗА ПІДТРИМКУ ФАРМЕРСЬКИХ КООПЕРАТИВ.

Шікаґо. — Краєва Рада Фармерських Кооператив ухвалила резолюцію з домаганням до обох великих політичних партій, щоб вони дотримали свої зобовязання, поставлені в партійних плятформах в справі підтримки для сільсько-господарських кооператив. Резолюція докоряє теж таким членам партій, які опісля виявили ворожнечу до кооперативного руху. В конвенції Ради Ф. Кооператив брали участь 500 делегатів, які представляють 2,600,000 фармерів. Головою вибраний Г. Г. Ратбун, з Гартфорд, Н. Й. На конвенції одобрено Плян Маршала.

МОРЕЙ ОСТЕРІГАЄ ЮНІЇ ПЕРЕД ПІДТРИМКОЮ ДЛЯ ВОЛЕСА.

Вашингтон. — Филип Морей, предсідник Конгресу Індустріяльних Організацій, поробив зарядження, щоб недопустити до зміни в наставленні КІО проти кандидатури Волеса на президента. Після того, як деякі юнії з лівого крила КІО заявилися за підтримку Волеса, Морей вислав телеграми до всіх міжнародніх юній, які остають під його контролею. В телеграмах він вказав на те, що такі юнії поступили всупереч указам КІО, щоб юнії не заявлялися в політичних справах так довго, доки Комітет Політичної Акції з КІО не заявиться в цих справах. Зібрання Комітету назначене на 23 січня. Досі цей Коміте стояв на становищі, що не буде підтримувати ніякого руху, який мав би на цілі створити третю партію в американській політиці.

ВИНАХІДНИК ПРОЦЕСУЄ ФОРДА ЗА $250,000,000.

Ню Йорк. — До Дистриктового Федерального Суду вніс Гарі Фергусон позов проти фірми Форд Мотор Компані з Дітройту за відшкодування у висоті $251,000,000. Фергусон це ірляндський винахідник трактора, який, як він твердить, Форд II. почав виробляти й розповсюднювати від 1947 р. всупереч слова даного Фордом I. Коли в Дітройті запиталися про цю справу Генрія Форда II, він сказав, що претенсії Фергусона є неоправдані, бо цей винахід приніс йому великі мільйони, а само підприємство Форда дало $25,000,000 на виріб винаходу.

Канада дістала 300,000,000 долярів позички

Вашингтон, 8. січня. — Канадійський міністер фінансів Доґлес С. Абот і предсідник ради директорів Експортово-Імпортового Банку Вилйем Мек Мартин підписали умову в справі позички для Канади у висоті $300,000,000. Після підписання умови Абот заявив на пресовій конференції, що якщо позичка не була б ухвалена, тоді Канада мусіла б перевести драстичні зарядження в справі імпорту із Злучених Держав. Позичка дана на 2½% і може бути вибрана колинебудь перед кінцем 1948 року. Її має сплатити Канада в трьох ратах у відступі трьох, чотирьох і пяти років. Ціллю позички є приспорити Канаді долярів на заплачення машинерії, спровадженої з Стейтів і для збільшення канадської продукції взагалі.

БРАЗИЛІЙСЬКА ПОЛІЦІЯ В БОЮ З КОМУНІСТАМИ ПРИ ЗАКРИТТІ ГАЗЕТИ

Ріо де Жанейро, 8. січня. — Цілу годину тривала боротьба поліції за закриття видавництва комуністичної газети „Імпренза Популяр". На підставі закона про заборону комуністичної партії в Брзилії газета мала перестати виходити, одначе комуністи рішилися йти перебоєм. Вони пустили газету на машину, замкнувши будинок видавництва і окруживши його наелектризованими дротами. Поліція зробила наступ, а коли внаслідок поліційних стрілів і газових бомб комуністи почали виходити з будинку, їх арештовано. Деякі були ранені. — Провідник бразилійських комуністів Карльос Престес від двох неділь щез, тому поліція обставила граничні станиці й пристані, щоб недопустити до його виїзду заграницю. Кажуть, що комуністи склали цілий плян викликання збройного бунту в Бразилії. Для готовости уряд змобілізував армію.

ПОШИРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПРОГРАМИ В ДЕПАРТАМЕНТІ СТЕЙТУ.

Вашингтон. — Для поборювання розповсюднюваних неправдивих вістей проти Злучених Держав заморем департамент стейту склав пляни для поширення інформаційної служби. Це стало відомим після того, як з Білого Дому оприлюднено вістку, що президент Труман назначив асистента секретаря стейту для інформацій в особі Джорджа Алена, недавнього американського амбасадор до Ірану. Іменування Алена є відповідю на безупинну війну нервів, ведену Советами проти Америки. Ален матиме назву Асистента Секретаря для Прилюдних Справ. Він обійме нагляд над радієвою програмою „Голос Америки".

Чергове советське надуживання українського імени

МОСКОВСЬКИЙ БОЙКОТ КОРЕАНСЬКОЇ КОМІСІЇ О. Д. ПРИЧИНОЮ НЕПРИЯВНОСТИ СОВЄТСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ПРЕДСТАВНИКА

Суел, Корея, 8. січня. — На пропозицію Злучених Держав Організація Обєднаних Держав створила свого часу окрему комісію, завданням якої є доглянути демократичного переведення виборів на Кореї, що має бути передумовою проголошення державної незалежности цеї країни, тепер ще окупованої американськими (на півдні) і советськими (на півночі) військами. Кремлеві не подобалось це рішення більшости і він рішив бойкутувати створену Комісію, в склад якої, крім цілого ряду інших країн, вибрано теж представника підсоветської України. Згадана Комісія О. Д. в складі 50 осіб приїхала сьогодні до столиці країни, але між делегатами немає представника підсоветської України, що з доручення Кремля й собі мусить бойкотувати Комісію. Предсідник Комісії, яку з ентузіязмом вітали біля 250,000 кореанців, заявив, що будуть пороблені дальші заходи з метою переконати підсоветську Україну, щоб вона вислала свого представника, хоча ніхто не сумнівається, що Москва на це не дозволить. Проте, Комісія виконає наложене на неї завдання як в американській так і советській зонах, без огляду на становище Советів — заявив керівник Комісії.

ОРІЄНТ—ЦЕНТРАЛЬНИМ ПУНКТОМ СВІТОВОЇ ПОЛІТИКИ.

Лондон, 8. січня. — Бази британської закордонної політики були сьогодні головною точкою нарад британського уряду. Під час дискусії, яка розвинулася над докладом секретара закордонних справ Бевина, головну увагу звернено на події на Близькому Сході, що в останньому часі стали знову центром світової політики. Йде про те, що після зірвання лондонської конференції Ради закордонних міністрів та після поразки комуністів в Італії і Франції, головна сила советської експанзії знову звернена в традиційному південному напрямку на Середземне море і Орієнт. Проголошення комуністичного „уряду" для Греції є тільки одним з численних доказів на це. Головний советський натиск звернений на „евразійський міст" між Грецією та Іраном з Туреччиною в центрі. В британських урядових колах заявляють повну і абсолютну піддержку американської політики в цій частині світу.

ПІДОЗРІЛІ РУХИ ВІЙСЬК НА ІРАНСЬКО-СОВЄТСЬКОМУ КОРДОНІ.

Тегеран, Іран, 8. січня. (Ройтер). — Після відкинення іранським парляментом советських нафтових домагань, по обох боках іранско-советського кордону відбуваються підозрілі рухи і перегруповання військ. Шеф іранської армії, ген. Алі Размара, сьогодні заявив, що в концентрації советських військ на згаданому кордоні переведено всілякі зміни та що кількість військ зменшено, проте невідомо, що діється в безпосередньому запіллі.

АРАБИ РЕСПЕКТУЮТЬ АМЕРИКАНСЬКІ НАФТОВІ ІНТЕРЕСИ.

Бейрут, Ливан, 8. січня. — Зі зближених до ливанського і сирійського урядів кол сьогодні повідомили, що араби респектуватимуть американські нафтові інтереси в цих країнах, не зважаючи на американське становище в справі Палестини. На найблищій панарабській конференції мала б бути визначена спільна генеральна лінія арабської політики в цій справі, а сирійський уряд мав би полагодити прихильно справу американських нафтопроводів через територію цеї країни, що було відложено після того, як американський представник в ОД піддержував пропозицію поділу Палестини. Теж король Ібн Савд мав заявити, що він стоятиме на сторожі інтересів американських нафтових компаній.

ОРГІЯ ПРОТИАМЕРИКАНСЬКОЇ КОМУНІСТИЧНОЇ ПРОПАГАНДИ В ІТАЛІЇ.

Рим, 8. січня. — Італійські комуністи та ліві соціялісти почали тут справжню оргію протиамериканської пропаганди, перекручуючи заяву адмірала Нимица в Сан Франсиско, що американські літаконосці на Середземному морі будуть забезпечені бомбардувальниками, які у випадку потреби могли б бути використані для скидування атомових бомб. Рівночасно з протиамериканською пропагандою комуністи в країні роблять таємничі приготування, що заставило уряд поробити окремі поліційні заходи осторожности. З кол італійського міністерства внутрішніх справ сьогодні заявили, що над Італією „щось висить в повітрю".

БЕЗПОСЕРЕДНЯ ПІДГОТОВКА ДО БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ В ФРАНЦІЇ ТА ІТАЛІЇ.

Париж, 8. січня. — З добре поінформованих джерел заявляють, що з доручення Москви комуністи у Франції та Італії гарячково підготовляють большевицьку революцію, що мала б початися до 1-го травня. Минулорічні страйки і комуністичні заворушення в цих країнах мали бути переведені теж з наказу Моски тільки як „проба сил", бо тоді Кремль ще не бажав собі „последного" бою. Керівник французьких комуністів, Торез, під час свого останнього побуту в Москві вже мав одержати точні інструкції щодо підготовки і практичного переведення остаточної большевицької революції у Франції, подібно як їх одержав комінтернівець Толіяті в Італії. Комуністи в обидвох країнах ведуть під цим оглядом гарячкову підготовку.

ЗАПЕРЕЧЕНА ВІСТКА ПРО СМЕРТЬ СТАЛІНА

Берн, Швайцарія, 8 січня. — Дві місцеві газети, „Дер Бунд" і „Бернер Таґевахт", що мають добрий звязок зі швайцарськими урядовими колами, подали сьогодні непотверджене повідомлення про смерть Сталіна. „Дер Бунд" твердить, що ця справа була на порядку нарад швайцарського уряду та що поголоски про смерть советського диктатора є „темою дня" в Москві.

Советська амбасада в Лондоні заперечує.

Лондон, 8 січня. Подана швайцарськими газетами сумнівна вістка про смерть Сталіна поширилася блискавкою по всіх країнах. На численні запити та інтервенції в урядових і дипломатичних колах звичайно відповідають, що їм про це „нічого невідомо". Тільки радник советської амбасади в Лондоні, Володимир Гавлов, заявив, що „вістка про смерть Сталіна є клеветою та дивачною фабрикацією".

В Москві „не чути" про смерть Сталіна.

Ню Йорк, 8 січня. — Одержавши зі Швайцарії поголоску про смерть Сталіна, нюйорський „Джорнел Америкен" получився телефоном з редакцією московської газети „Труд", питаючи про потвердимир Павлов, заявив, що „вістка про смерть Сталіна Не зважаючи на кількакратне повторення, редакція „Труду" ані разу не могла почути фрази „смерть Сталіна", що її правдоподібно конфіскувала телефонна цензура. Так і не договорились.

Московський рак залишиться таємницею.

Москва, 8 січня (АП). — Д-р Еліс Бервен, шведський спеціяліст від хворіб рака, нагло і в таємничих обставинах закликаний до Москви на „пораду", заявив сьогодні, що він не має на цю тему жодних коментарів. У звязку з його поїздкою кружляли поголоски, що це Сталін хворий на рака.

НІМЦІ ПРИЙНЯЛИ ПРОПОЗИЦІЮ НА УРЯД.

Франкфурт над Майном, Німеччина, 8 січня. — Представники 8 німецьких держав американської та британської зони прийняли сьогодні американсько-британську пропозицію на створення двозонового уряду, офіціяльною назвою якого буде Бізональне Економічне Управління. Пропозицію прийнято тільки після запевнення, що цей економічний уряд буде переходовим до майбутнього центрального уряду Німеччини та після деяких поправок в первісному американсько-британському пляні. Всі сторони погодились, що здійснення цего пляну треба перевести негайно.

БОЛЬШЕВИКИ СКЛИЧУТЬ „ВСЕ-НІМЕЦЬКИЙ КОНГРЕС".

Берлін, 8 січня. — У відповідь на прийняту німцями американсько-британську пропозицію про створення німецького Бізонального Економічного Управління Совєти в своїй зоні заповіли скликання в найблищих днях „все-німецького народного конгресу", що мав би відіграти ролю німецького парляменту. Совєти мали заявити, що як західним союзникам вільно творити двозоновий уряд, то їм вільно поробити конкретні заходи для створення центрального уряду для цілої Німеччини.

СТАНОВИЩЕ ФРАНЦІЇ.

Париж, 8 січня. — У звязку з американсько-британською пропозицією на створення німецького економічного уряду „Бізонії", французькі урядові кола висловлюють думку, що це може скомпромітувати становище Франції проти сильнішої централізації німецького самоуправління. Проте, Франція офіціяльно не протестує проти пороблених заходів, заявляючи тільки, що доконче не було дебат над проблемою прилучення французької зони до Бізонії.

АМЕРИКАНЕЦЬ ЗАПОВІДАЄ ПОРАЗКУ ЧЕРВОНИХ В ГРЕЦІЇ.

Атени, 8 січня. — Шеф військової групи американської допомогової місії в Греції, ген. В. Дж. Ливісей, заповів сьогодні, що „не бачить причин, чому грецька армія не мала б вияснити положення (розгромити комуністичних партизанів) з весною цього року". Він висловився похвально про грецьких вояків та заявив, що відтепер американські військові старшини будуть дорадниками в грецькій армії теж в справах воєнних дій. Досі вони це робили тільки відносно допомоги та постачання.

ДОПОМОГА БРИТАНІЇ БУДЕ ВИКОРИСТАНА ДЛЯ ЗБІЛЬШЕННЯ ПРОДУКЦІЇ.

Лондон, 8 січня. — Британський уряд виніс сьогодні тверде рішення, що всяка закордонна допомога, яку британія дістане в рямках Пляну Маршала, буде використана виключно для поліпшення та збільшення власної продукції в країні.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.00	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПОСЛАННЯ ПРЕЗИДЕНТА ДО КОНГРЕСУ

Кожного року в січні зачинає конгрес свої наради від послання президента, в якому предложені найважніші справи, домашні й закордонні, над якими повинно це законодатне тіло радити та які повинно вирішити. Звичайно — це ділове послання.

Таким є і цьогорічне послання президента Трумана. Воно обіймає багато важних справ, які відносяться у першу чергу до жителів цеї країни, а далі й цілого світу. Такі справи як податкота знижка, мешкальна кріза та чинші, інфлація та боротьба з дорожнечею, забезпека на старість, охорона здоровя чи загальний військовий вишкіл — обходять кожного. Те саме можна сказати і про ці більйони, що їх домагається президент від конгресу для негайної допомоги Европі. Вони з одного боку обтяжують кожного американського податковця, а з другого помагають світові стати на власні ноги, що на дальшу мету вийде на користь теж і Америці навіть і під матеріяльним оглядом.

Розбираючи послання президента точка за точкою побачимо, що воно своїм змістом дуже конструктивне і має на увазі загальне добро, зокрема поліпшення долі тих верств, що є бідніші. Воно пересуває деякий тягар, як от у справі податкових полекш, з бідніших на тих, що мали великі зиски. Під соціяльним оглядом треба вважати кроком вперед це, що пропонується у справі побільшення безробітньої пайки чи старечої пенсії, або в справі усуспільнення лікування. Питання тільки скільки в цьому дійсних намірів, а скільки „політикування".

Тому, що ми вже в році нових президіяльних виборів, добре памятаймо, що з цього боку треба глядіти і на всі заяви, які виходять від кандидатів на нового президента, чи теж від партій, які намагаються мати владу в Вашинґтоні. Президент Труман належить до Демократичної Партії, а промовляє в конгресі до цеї більшости, яка є членами Републиканської Партії, яка хотіла б засісти теж і в Білому Домі. Тому саме й всі соціяльні предложення президента Трумана, не квестіонуючи їх ваги і потреби, ні щирих замірів президента, мають на цілі теж і це, щоб дістати при найближчих виборах голоси тих, кому вони виходять на користь. Ці проєкти є ще обраховані й на те, щоб ослабити впливи крайніх лівих, що висунули Генрі Волеса як кандидата „третьої партії" на президента. Вони мали б притягнути на бік Трумана й сторонників „Ню Діл", себто тих, що голосять, що вони є вірними речниками соціяльної програми президента Рузвелта.

Послання президента критикують за те, що в ньому нагромаджено дуже багато справ, а не зроблено відповідної аналізи, які з тих справ є найважніші. Критикують і за те, що пороблено забагато обіцянок, щоб перехилити на бік Демократичної Партії якнайбільше голосів. Ця остання критика походить, очевидно, головно від републиканців. Та нам здається, що послання президента річеве й повинно заставити конгрес добре працювати, щоб виконати це, що запропонував президент.

Стейти й Канада, як сусіди

Українська спільнота в Злучених Державах приступила до тісної співпраці з українською спільнотою в Канаді. Ця духова сполука колишніх українських емігрантів, а тепер уже громадян обох країн, спонукує їх до ближчої застанови над великими перемінами, які доконуються між їх прибраними батьківщинами, тобто між Стейтами й Канадою для далеко йдучих цілей. Ці переміни можуть мати великий вплив теж на засяг дальшої співпраці згаданих етнічних груп по обох боках Великих Озер. Пляноване збільшення числа імігрантів в найблищому майбутньому не може остатися без впливу на долю однієї чи другої країни.

Вже кількома наворотами згадувано, що між Стейтами й Канадою прийшло до порозуміння в справі спільної оборони і в цій цілі створено вже спільний канадсько - стейтсьвійськовий штаб. Були теж вісті, що Канада потребує для своєї оборони значно більшого числа населення ніж вона має під теперішню пору. Населення, як подає статистика, досягає тепер цифри 12,000,000. Канадський уряд робить пляни, щоб збільшити цю цифру до 15,000,000 до кінця біжучого століття.

Приріст населення може бути природний, тобто дорогою розмножування, або штучний, отже дорогою іміграції. Коли природний приріст в Канаді є повільний внаслідок різних причин, головно внаслідок гострого клімату, тоді треба подумати про доплив свіжої іміграції. Над способами зросту населення через допущення нових імігрантів думає спеціяльне бюро. Воно складає іміграційну політику і про цю політику теж була мова кількакратно. У часі між 1900 і 1944 приїхало до Канади 2,000,000 нових імігрантів й їм треба завдячувати, що тоді число канадського населення зросло в двоє. Війна причинилася до стримання зросту населення, бо багато молоді згинуло в боях. Повоєнна іміграційна політика йде в тому напрямі, щоб допустити велику кількість свіжих людей. Імігрантів допускають із скитальчих таборів в Европі, дальше з Голяндії і з Великої Британії.

Та одне діло скласти теоретично пляни для перевозу імігрантів, а друге подбати про працю для них в новому краю.

Канада має велетенські природні багатства, які досі лише частинно були використовувані, отже труднощів при приділі до праці не повинно бути. Та вийде питання, чи уряд має доволі гроша для побудови потрібних засобів до використання багатств і чи найдеться відповідний гріш на перевіз імігрантів і на заплату робітників?

Саме ці питання дали причину для зближення Канади до Злучених Держав. Цими днями, як звідомляють з міста Отави, столиці Канади, приїхав до Стейтів канадський міністер фінансів Доглес С. Абот, який переводив переговори з урядом у Вашинґтоні і з бизнесовими колами в Ню Йорку в справі добуття позички у висоті $300,000,000. Позичка мала б бути інвестиційна і її мав би перевести Експортово-Імпортовий Банк. Абот, промовляючи в справі позички в отавськім парляменті, заявив, що головною її ціллю є зарадити недостаткові долярів у Канаді, доки не будуть наладнані торговельні відносини.

Для наладнювання торговельних відносин між Стейтами й Канадою ведуться теж основні переговори. Йде про використання природних багатств Канади в такий спосіб, щоб їх продукти можна було кинути на ринок у Стейтах. Як приклади природних багатств треба згадати постачання паперу, вироблюваного з канадських лісів, залізної руди, алуміну, вугілля, золота й срібла, футер і ін. Для підготови прилюдної опінії щодо товарообміну в Стейтах канадський уряд, із своїм премієром Макензі Кінґом на чолі, почав належну агітацію як в ґазетах так і при допомозі інших засобів.

Крім економічного боку оцеї далекосяглої справи звертається увагу на політичну ідеологію обох країн. Використання майже безмежних канадських ресурсів є потрібне для спільної цілі, яку мають на оці обі сусідні країни. Це, до деякої міри, злучене з наміченим Пляном Маршала для видужання Европи, а далі й для відбудови цілого світу. Коли б так обі країни злучили свої економічні інтереси, тоді, під економічним, а теж і політичним оглядом повстала б велетенська сила. Канада має 3,500,000 квадратових миль землі, а це значить стільки, що простір Европи. Самої орної землі є 500,000 квадратових миль, а 1,000,000 миль лісу. Впарі з цим підноситься вже й фабричний промисл, який буде міг продукувати такі вироби, яких Америка має обмаль. Фінасовий стан помагав урядові Канади в минулому йти рука в руку з урядом Злучених Держав і обі країни осягнули великі успіхи в міжнародній політиці такою поведінкою. Коли Стейти по довгих стараннях остаточно ухвалили дати Англії позичку у висоті $3,750,000,000, то в тому часі Канада без великого розголосу дала Англії від себе позичку у висоті $1,250,000,000. Коли б узяти пропорціональне багатство і спроможність Злучених Держав, то наша країна могла б була дати 22 більйони долярів в порівнанні з канадською позичкою. Крім того Канада дала ще два більйони в формі допомогових фондів або міжнародніх позичок. Це дає надію, що в справі Пляну Маршала обі країни теж підуть у згоді.

Все те вказує на успіх акції, якщо сусідські країни живуть мирно і разом співділають. А як інакше виглядала б справа, коли б так оба сусіди були неприязного наставлення і якщо треба було б втримувати окремі армії та погранничні укріплення для оборони одного проти одного.

Коли тепер іде акція на велику скалю за дальше зближення обох країн, то таку акцію треба привітати як запозіт не лише взаємного добробуту, але теж і спільних зусиль для втримання миру у світі, визволенім зпід тоталітарного ярма.

Поділ Палестини

Коли Генеральна Асамблея Обєднаних Держав рішила 29. листопада 1947 року поділити Палестину і створити в ній жидівську незалежну державу, предсідник Асамблеї — д-р Освальдо Аранья — назвав це рішення „історичною подією" та „памятним досягненням в справі мирного та конструктивного вирішення світових справ". Тим самим бразилійський державний діяч правдиво означив важну подію. Бо це вперше в історії люства творилась нова держава для бездержавного народу не насильством, не шляхом революції, як то бувало в минулому, але голосованням, рішенням більшости, яка заступає опінію організованого людства. Це був успішний приклад як демократія може працювати в ділянці міжнародних відносин.

До цього часу справедливість справи ніколи не була досить вистарчаючою для наділення державности народові, який на те заслуговував. Справа рішалась силою. Цей новий спосіб створення жидівської держави позначує рішучу зміну в людських відносинах по цілому світі. Ця подія сама по собі творить не тільки леґальний, але і фактичний прецидент величезного значення для всіх націй, особливо для тих, які досі не мають свобод і державности на своїх землях. Тепер вони мають форум, до якого можуть звернутись, і приклад до наслідування. Що було зроблено для жидівського народу, може бути зроблено і для інших, якщо їх справу підтримає світова опінія, виявлена через організацію Обєднаних Держав.

Встановлення жидівської держави є ясним прикладом того, як в демократичний спосіб, демократичні методи можуть бути перенесені з національної ділянки на міжнародне поле. Вони вказують на будучий поступ в житті всіх народів.

Більшість держав, які голосували за створенням жидівської держави, не мали в тій справі ніякого матеріяльного зацікавлення; та справа мала для них моральне значення. Їх землі віддалені на тисячі миль від Палестини, більшість з них не має значного числа жидівського населення. Поставлену справу вони могли обміркувати безсторонньо, без упереджень. Своє рішення вони винесли на основі звіту спеціяльної комісії Обєднаних Держав, яка досліджувала справу на місці і подала свої рекомендації після докладного розгляду умов життя в Палестині.

Важним є також те, що Злучені Держави зайняли провідну ролю в створенні жидівської держави. Злучені Держави завжди виступали за справедливість поміж народами, за мирний поступ та проти примінення сили в міжнародних справах. Становище, яке зайняли Злучені Держави в цім випадку, відповідає минулій політиці цеї країни. Вона підтримала републики Латинської Америки в їх боротьбі проти колоніяльного панування, вона дала пристанище Карлу Шурцу та німецьким борцям за свободу з 48-го року; вона з захопленням прийняла мадярського борця за свободу, Людвика Кошута; вона помогла відродженню словацького народу. Після Першої Світової Війни Злучені Держави помогли Польщі здобути незалежність, а також Чехословаччині; підтримували визволення південних славянських народів. Становище Америки в справі Палестини було продовженням міжнародної політики у минулім.

Жидівський нарід не мав своєї держави майже дві тисячі років. Це не було випадково, що вони її дістали після другої світової війни. В часі страшного панування нацистів вбито шість мільйонів жидів майже третину цілого жидівського народу. Цей факт зробив враження на Генеральну Асамблею Обєднаних Держав, тим більше, що велика кількість бездомних жидів все ще живе по таборах в Европі. Жидівська держава була створена як спосіб направлення зла як рівнож з міркувань людяности.

Є ще й інші причини для задоволення з акції Обєднаних Держав. Обєднані Держави показали, що вони не є тільки знаряддям для затвердження існуючих обставин на міжнародному полі, але є трибуналом, покликаним робити потрібні направлення. Це є запорукою їх життєвости та користи у будучому.

Заміна сили голосованням та рішенням більшости має бути метою всіх поступових сил у світі. Це є единий спосіб до усунення з міжнародних відносин націоналістичної пристрасти та расової ненависти. Якщо нема змоги спинити зросту або занепаду держав, або назавжди тримати непорішними їх кордини, то є важним, аби всі зміни робити мирним шляхом. Рішення Обєднаних Держав в справі Палестини вказує, що можна користуватися голосованням замісць куль там, де до цього часу силу мали тільки кулі. Сили демократії зросли.

Створення жидівської держави є цінним прикладом праці міжнародної демократії. Цей приклад повинен дати всім народам не тільки задоволення, але і надію на будуче.

Загальна Рада.

Я БУВ НА „РОДІНЄ"

Новий фейлетон „Свободи".

Починаючи з чергового числа у фейлетонах „Свободи" будеться друкувати замітна праця Олексія Андрієнка п. з. „Я був на родінє". Це оповідання власних переживань одного з багатьох соток тисяч цих невідомо за які і чиї провини битих долею людей, що припадком пережили кількадесятьрічне советське пекло, опісля воєнну мясорубку і сьогодні зазнають ще дальшої нужди і понижень в таборах „переміщених осіб" — скитальників. Автор цеї розповіді — двадцятьтрирічний юнак, якого під час війни німці силою вивезли на каторжні праці в Німеччині. Про свій побут в Німеччині автор пише: Ми були рабами, яких чатували поліцаї, фабричні службовці, партійні активісти, увесь німецький нарід. Найменший рух до непокори ніс за собою катування в концентраційному таборі. Праця без кінця і барак — в них було обмежене наше життя. За таке життя, за рабство в чужій країні заплямували страшним імям „зрадник батьківщини".

Як відомо, зі закінченням війни в Німеччині було понад чотири мільйони советських громадян, що їх німці вивезли на каторжні роботи. Багато з тих людей, що пережили цю німецьку каторгу, повірили, що вони зможуть безтурботно вернутися до своєї країни, в якій після страшних воєнних переживань та руйнацій буде злагіднений диктаторський режім і вони матимуть можність бодай жити разом зі своїми рідними. І вони вернулися, а з ними і автор оповідання. Але це, як „родіна" привітала їх, жертв страшної німецької каторги, переходить всі уявлення людської фантазії. Бо з німецького пекла вони попали ще в гірше пекло на своїй „родінє", з якого авторові оповідання опісля знову пощастило вирватись. Автор оповідання не важився навіть розповісти цілої страшної правди тільки з того одного міркування, що жодна нормальна людина на заході Европи не зможе її своїм нормальним умом збагнути. Але й з переданих вже уривків кров як кажуть — терпне в жилах і волос на голові підноситься. Це страшний документ про найстрашніше заперечення та знехтування всего людського, це фотографія найбільшого в історії людського злочину, якому на імя Советський Союз. Розповідь написана в легкій белетристичній формі і заслуговує на якнайбільшу увагу. Пізнати зло, значить боротись з ним. Це буде інтересне головно для деяких збаламучених людей, що навіть на цій вільній американській землі свідомо, чи несвідомо погоджуються зі советським бандитизмом. Передруковане у фейлетонах „Свободи" оповідання дасть усім теж ясну відповідь на запитання, чому скитальники воліють смерть, ніж поворот на советську „родіну", на якій був автор оповідання та якому опісля ледви пощастило вирватись з життям.

Евген Гаран

НОВЕЛЯ ХМАРНОГО ДНЯ

День за вікном стояв хмарний. Нецікавий день. Взагалі було нудно і хотілося чогось бурхливого. Сіра стіна протилежного будинку з вікном без фіранки в кімнаті, де жив українець, замикала обрій. Стіна відмежувала всесвіт, робила життя хистким і безбарвним.

Коли перед обідом до мене завітав мій наречений, цмокнув у щоку, спитавши: „Як здоров'я, найдорожча?" і вийшов до роздягальні скинути плащ і капелюха, я сказала йому:

— Роберте, ти мусиш убити мого сусіда...

— Убити?... — Роберт на мої слова виглянув зза дверей.

— Так-так! Заходь сюди, в кімнату. Це твій обов'язок. Сусід ображає мене!!! Не починай усміхатися. Я кажу тобі: він мене ображає. Він не хоче вішати фіранки на своєму вікні, і я повинна бачити все, що він робить у своїй кімнаті, як він миється, як він їсть, як він роздягається, як він на ніч кладе свої штани під матрац перед тим, як лягти спати. І все це я мушу бачити, і все це, я кажу тобі, мене ображає! Я знаю: ти зараз сядеш насупроти мене й потреш долоні, наче перед тим, як читати нерозумним школярам лекцію. Ти скажеш, що в мене це лише жіноча примха!

Роберт сів у фотель і поклав ногу на ногу.

— Ну, кажи далі, — хитнув, усміхаючись, головою, — додай, що інакше я перший боягуз в світі і що тобі байдуже, що скажуть люди, ці обивателі, міщани з відсталими думками.

Я схопилася й підійшла до вікна.

— Так, ти боягуз. Бо ж це твій обов'язок оборонити жінку, коли її ображають. Це, кажу, твій обов'язок, як і поступитись місцем жінці, коли ти їдеш в трамваї або поїзді і коли ти, прикрившись газетою, намагаєшся удати, ніби не помічаєш старої бабусі, бо ти, мовляв, працював цілий день і ти стомлений. Чемність зубожіла з тих пір, як чоловіки перестали убивати тих, що сміють образити жінку. Але, боронь Боже, я не збираюся тобі читати акафіст. Навпаки, я шукаю в тебе оборони і справедливої кари для негідника.

Роберт, наблизившись до мене, сказав своє: „Заспокійся!" Я відчула, до безнадії ясно відчула: він не розумів мене. Я вимагала відданости й щирости. Він прагнув спокою. І він уже простяг руку, щоб лагідно стиснути мені пальці, ніжно погладити мене по руці, коли в двері постукали.

— Т-ак!

Це Робертів товариш Фріц — по вогонь. Прикурити.

— Роберт вагається! Не насмілюється! — плеснув він себе, регочучи, по колінах, коли я йому стала розповідати про Робертову нехіть.

— Припини свої балачки!... — уже з серцем у голосі кинув до мене мій наречений.

— Друже! — розпинав його далі Фріц, — ти мусиш негайно виправити свою помилку. Панна має рацію: це обовязок чоловіка постати на оборону жінки, яку образили або яку принизили!... Хто вас образив, панно? Той українець, що напроти?... Не схотів на своєму вікні вішати фіранку? Він каже, що темно йому буде ще в могилі?...

(Я справді вела якось через повітря такі переговори з сусідом і взяла цей випадок як зачіпку).

— Ах, негідник! — вигукнув Фріц, закурив, подякував і вислизнув з кімнати.

Ніхто з нас якось не подумав, що цей баламут, шукаючи пригоди, може податися просто до мого чубатого сусіди. Та ось, після довгої розмови з Робертом, коли він мені втовмачував за параграфом параграф правничі мудрощі, коли я, справді, не без деякого опору погодилася, що таки справді соромно буде перед знайомими за якісь парубоцькі герці, влаштовані заради моєї особи (...„На що ж тоді здалися всякі управи, адвокати, товариські суди?"...), коли вже я вдумалася сама і аж зля-

(Докінчення на стор. 4-тій).

Лист до американських українців від нового імігранта

До Вас, українці, громадяни вільної американської землі кілька слів. Я один із тих кількох сотень скитальців, яким пощастило дістатися поміж Вас завдяки моїм рідним. Живу я тут два місяці і за цей недовгий час довелося дещо почути та пізнати. Хочу бути щирий і поділюся з Вами тим, що болить мене та моїх товаришів недолі, тих, що тут опинилися, і тих, що коротають життя по таборах в Европі.

Минає вже третій рік, як скінчилася війна, а все таки Ви, українці американської землі, не знаєте життя наших скитальців. Я це чую в розмовах і то не тільки з робітниками, але і з людьми, що стоять у проводі. Тут і там натяки на те, що, мовляв, скитальці здеморалізовані нероби, що сиділи бездільно по таборах, занималися чорною торгівлею, а в найкращому разі політиканствували. Багато з Вас таки відверто говорить, що не треба спроваджувати скитальців, бо вони не хочуть працювати і треба буде їх утримувати власним коштом. Дозвольте сказати собі, що тим Ви робите велику кривду не кому іншому, але своїм же рідним братам і сестрам. Хочете доказу. Прошу. Я жив два роки в таборі в Австрії, а крім того мав нагоду пізнати те життя в різних місцевостях. Отже стверджую, що кожний табор це досить поважна українська громада, в якій кипить життя. Передовсім адміністрація. Яке складне її завдання. От хочби розмістити відповідно, на невеличкім просторі, всіх мешканців, так, щоби не було непорозумінь, сварок та лайок, та вдержати табор у чистоті і порядку. Не менш складне завдання ведення таборової кухні та магазину з харчами і опалом. Це не легка справа, вести кухню при голодових приділах. Вся та праця, з книговодством влючно, спочиває в руках самих же таборовиків. А знаєте скільки виносить пересічна заробітна платня урядовця на місяць? Стільки, що на чорнім ринку можна купити за неї 1 до 2 кільограми масла! Не знаю, чи хто з Вас хотів би працювати за таку платню. Тимбільше, що приділи харчів які дістається по таборах, такі марні, що з них рішучо не можна вижити! І кожний мешканець табору випродує останній лах, щоби якось пробитися крізь життя. А скільки по таборах хорих на туберкульозу наслідком недоживлення!

Для потреб мешканців таборів існує тут цілий ряд робітень, як шевська, кравецька, столярська, слюсарська, годинникарська, валізкарська, різьбарська, вишивок і т. д. Тут знову працює цілий ряд фахівців. А це впрост потреба життя; бо німці або зовсім не приймають робіт для наших людей, або, коли вже приймуть, то треба ждати на них цілими місяцями.

Дуже велику вагу кладуть табори на культурну працю, а передовсім на виховання дітвори і молоді. Кожний табор має дитячий садок , який веде фахова сила. Старші діти охоплені навчанням у народній школі, а молодь побирає науку або в ґімназії (гайскул), або в якійсь фаховій школі, як рільничій, купецькій, музичній і т. д., або на фахових курсах, як кравецькі, шоферські, фотографічні, електротехнічні, радієві, пасічниці, городничі і т. д... А чи знаєте, скільки труду коштувало наладнати справу навчання? Ми ж опинилися на чужині без книжок, без шкільного приладдя, без научних плянів. Тай чи знаєте, що в Німеччині не можна було дістати ні олівця, ні пера, ні зшитка, ні навіть кусня крейди?! Але скитальці перемогли всі перешкоди і не тільки відчинили школи, але й поставили їх на такій висоті, що і неприхильні до нас чужинці робили нам признання. Тай свідчать про те і ті численні виступи шкільної дітвори на зовні при різних нагодах, шкільні обходи, концерти, виставки і т. д... Свідчать про те виступи наших пластунів, якими захоплювалися наші чужонаціональні опікуни з рамени УНРРА. Свідчать про те і ті сотні молоді, що студіює на всіх европейських університетах, а останньо і в американських школах. Крім того, для поповнення науки, табори зорганізували залі-читальні. Вірте мені, що варта вступити на один вечер до такої таборової читальні, подивитися скільки друкованого слова там на руках і молоді і старших. І варта послухати реферату на актуальну тему, та дискусії.

А інша праця. Переді мною лежить звіт із праці одного з численних українських хорів. За рік понад 80 виступів у церквах та на концертах. А все те безкорисно, з любови до рідної пісні. І так скрізь, у кожному таборі. Не згадую вже про виступи зразкових, професійних хорів, як Туркевича, Крушельницького, Струка, Ставничого, Городовенка та інших, що зачаровували і нас і чужинців красою української пісні.

І театральне мистецтво не осталo позаді. Драматичний театр у Зальцбурзі, в Австрії під проводом знаної артистки Г. Совачевої, оперовий театр там же, що добився виступів у місцевому німецькому театрі через три вечорі при битком набитій залі, театральна студія знаного режисера і артиста О. Гірняка з новим, досі незнаним у нас репертуаром.

А дальше праця наших мистців, малярів і різбарів. Треба було побачити ті мистецькі малювила в наших таборових церквах, ті прегарні мистецькі вистави в різних містах, вже не в таборах, але в чужих виставових залях. І треба було читати і ті повні признання оцінки чужих критиків.

Не остали позаду і наші мистці слова — поети, письменники, журналісти та науковці і дають цілий ряд газет, журналів і книжок.

Також і наші спортовці, згуртовані в українських дружинах, приносять, на чужих спортових площах, честь українському імени.

У вузких рамках газетної статті годі назвати і описати ту всю роботу, яка велася і ведеться на теренах наших таборів. Треба було побачити от хочби таку промислово-мистецьку виставу в таборі в Міттенвальді, в Німеччині, або виставу народного мистецтва в Зальцбурзі в Австрії, або виставу творів наших артистів-малярів і різьбарів там же, або дні української культури з виступом шкільної молоді на площі в Зальцбурзі, тоді й можна б було оцінити ту велитенську працю, яку виконали скитальці. А все те робиться у важких обставинах таборових, нераз у спільній кімнаті, на просторі кількох квадратових метрів. Хіба треба подивляти ту трудолюбність і витревалість українців.

Очевидно, що мій опис таборового життя був би невірний, якби я не згадав і про темні його сторінки. А вони є. Є по таборах лінтяї, але, скажіть мені, де їх нема? То ж і між Вами не всі працьовиті, не всі чесні, тай не всі мають чисті руки. Ви самі дуже добре те знаєте. Та це ще не рація, щоби говорити погано про всіх. Бо звісно, з одного дерева роблять і хрест й лопату. Оттак і з нами. А зрештою, американська поліція добре провірила кожного з нас, заки дала свою згоду на наш виїзд сюди.

А тепер питаюся Вас, чи ті працьовиті люди можуть жити з заложеними руками в новому краю? Я знаю, багато з тих, які приїхали сюди, і направду ніхто не сидить на чужій голові, а всі працюють і то тяжко, як чорні робітники. Я знаю жінок директорів, професорів, лікарів і т. д., які виконують найгіршу роботу. Я знаю старшу жінку нотара, що працює як домашня помічниця, тобто як служниця. І ніхто з них не нарікає на долю. Бо ми були на ту працю приготовані. Ми знали добре, що нас чекає в Америці. Може дехто з нас не захоплюється дуже американським життям. Але ж бо воно зовсім інше як в Европі, тай треба довшого часу, щоби привикнути до нього. Але то ще не рація погано говорити про нас. А вже, як хто називає нас здеморалізованими неробами, деструктивним елементом і т. д., той кидає клевету на своїх батьків, братів і сестер, на своїх дітей і на себе самого. Бо ми так само діти українського народу, як і Ви, українці, американські громадяни. А знаєте, що погана та птиця, яка своє власне гніздо занечищує.

Микола Кокольський,
бувший директор укр. гімназії в Зальцбурзі, тепер робітник у фабриці.

40-ЛІТТЯ ЛИТОВСЬКОЇ ГАЛІ В ФИЛАДЕЛФІЇ.

Филаделфійським українцям є добре відома „Литовська Музична Галя", бо там відбувались і українські підприємства і віча, чи такі литовські, на які приходили й українці. Дня 4. січня відсвятковано 40-ліття цеї Галі великою артистичною програмою. Проводив святом адв. Стасис Манкус, а промовляли о. д-р В. Мартусевічюс і о. С. Лушин. Хором „Даїна" диригував п. В. Норкус, а орхестрою п. А. Дамбравсказ. Галя ця заслугує на увагу, бо вона причинилась багато до піднесення культурно-музичного життя. З неї чути було теж і українські пісні, на ній відбувались і виступи українських народніх танків. — Казис Відікавсказ.

Василь Галич.

Українці професорами в каледжах та університетах

Коли робимо з кінцем року обрахунок нашого громадського життя, то добре було б звернути увагу ще на одну важну справу, яка певно зацікавить наш загал. Іде про те, кільки маємо в Злучених Державах професорів по каледжах та університетах, які є з українського роду. Я спробую зробити початок і подати ці імена, які мені відомі. Думаю, що це дасть притоку іншим, теж зацікавленим цею справою, щоб цей спис доповнити, пишучи до „Свободи" чи до мене. Таким чином матимемо повніший та вірніший спис.

Українські професори в американських найвищих научних установах є найновішим культурним здобутком українців в Америці. Це є здобуток останніх 20 років. Одні з тих професорів є імігрантами, другі походять з тут родженої нашої молоді. Декотрі з них вибились уже так високо в різних галузях науки, що їх імена є поміщені в „Гу із Гу".

Всі мені відомі професори є свідомі свого українського походження. Всі вони зайняті так дуже фаховою роботою, що не стає їм часу на українську народню роботу. Та деякі таки „вкрадуть" дещо часу, посвячуючи його теж і українській народній праці, допомагаючи їй пером, словом чи доляром. Інші живуть в американських наукових колах, далеко від українського життя, але час від часу дають про себе знати. Та суть такі, що нічо про них не чути. Бували такі українські науковці по університетах, які потім змінили професію, як от професор Вилфрид Бичинський, що вчив в Мишиґен Університеті. Знаю ще таких, що тапозміняли свої прізвища і намагаються не признаватись до свого правдивого походження. Дехто глядить теж ще далі на історію Сходу Европи та України з московського становища. Знов дехто ,зі старим українським імям, як от д-р Юрій Кістяківський, славний хемік, вибивається високо вгору. Цей вчений Гарвардського Університету дістав у березні 1947 року „Ди Вилйем Г. Николс Медал", як нагороду за наукові досліди в часі війни, звязані з обороною країни. Наукові праці та статті проф. Ґрановського та д-ра Гайдака, обидвох з Минесоти, є часто друдовані в наукових та популярних журналах. Визначний економіст, проф. Володимир Тимошенко, вчить по різних університетах, а тепер є в Стенфорд Університеті. Свого часу працював у Вашинґтоні, в Хліборобськім Відділі. Імя проф. Юрія Вернадського є добре відоме в Америці. Знов з музичної ділянки слід би згадати за проф. Романа Придаткевича, відомого скрипака і композитора, що вчить в Морей Каледж в Кентоки та капітана Барабаша з Шікаґо, що вже не раз виграв першенство в пописах зі своєю музичною бандою. При кінці згадаю ще за найновішу силу, що прибула зі скитальщини, себто за д-ра Романа Смаль Стоцького, що дістав працю в Маркет Університеті в Милвоки. З тих професорів, про яких згадую, багато є відомих нашому загалові, тому нема потреби ширше розписуватись, бо це не є ціллю отсеї коротенької згадки. Я тільки хотів би піддати тим нашим громадянам, де ці наші науковці живуть, щоб вони запрошували їх при різних нагодах до себе, бо таке зближення вийде на добро громад та на добро нашої загальної справи. Мій спис обіймає такі прізвища:

Bachur, Geo., Psyc. & Social, University of Michigan, Ann Arbor.
Barabash, John, Band Music, Wright Jr. College, Chicago.
Behrens, Joanna, Physiol., Hunter College, N. Y. City.
Dobriansky, Lew, Econ., N.Y. Univ., N. Y. City.
Ercha, Wanda, Music, St. Teresa College, Kansas City, Mo.
Gonas, John S., Law, Chicago Law School.
Granowsky, A. A., Biol. Sc., U. of Minn
Halich, Wasyl, History, Superior State Teachers College, Wis.
Haydak, Mykola, Biol. Sc., U. of Minn.
Kistiakovsky, Geo. B., Chem., Harvard.
Mamchur, Stephen, Social, Mayne U., Detroit.
Metrinko, Mary, Music, Springfield College, Mass.
Prydatkevich, Roman, Music, Murray State Teachers College, Ky.
Stett (Stetkewicz), Joseph D., Mechanical Engineering, Rutgers University, New Brunswick, N. J.
Sokol, Paul, Phys., Basket Ball, St. Thomas College, St. Paul.
Stotzky (Stocky), Smal Roman, Languages, Marquette U.
Terlesky, John, Math., Lafayette College, Eaton, Pa.
Timoshenko, Stephen, Mechanics, Stanford U.
Timoshenko, Volod., Econ., Stanford U.
Vernadsky, Geo., History. Yale U.
Wallace, Thomas H., Williams College, Brighton, Mass.

З музики

КОНЦЕРТ ЛЮБКИ КОЛЕССИ В КАРНЕҐІ ГОЛ У НЮ ЙОРКУ.

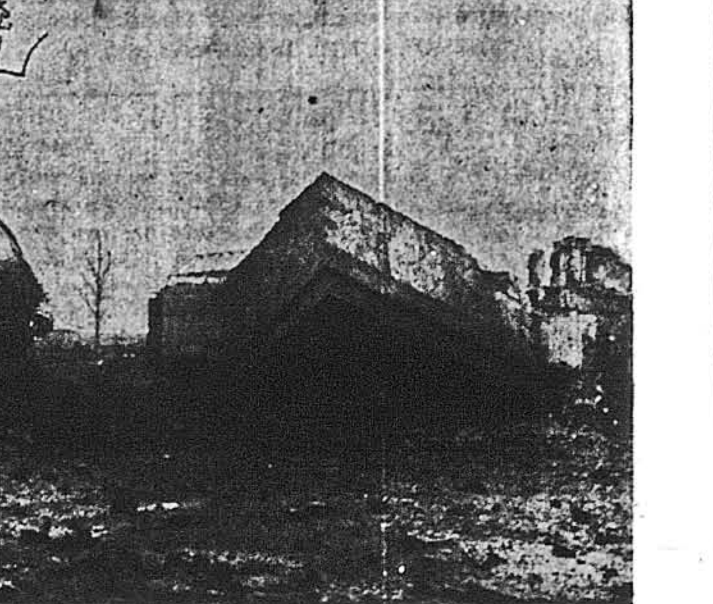
Дня 27. січня б. р. виступить в Карнеґі Гол зі своїм власним концертом Любка Колесса, світової слави піяністка. В оголошенню концерту в Ню Йорк Таймс згадано коротко слова славного диригента Бруна Валтера про Любку Колессу, в яких сказано, що вона належить до тих світових мистців, що їх можна назвати „над-артистами". Думаємо, що ця коротка характеристика віддає якнайкраще мистецьку індивідуальність артистки. Додамо, що наша артистка є головою музичного департаменту (піяно) вищої школи Королівської Музичної Консерваторії в Торонто Університеті.

Любка Колесса є теж відома нашому громадянству в Америці зі свого концерту в Тавн Гол в Ню Йорку, а зокрема з участи в Ювилейнім Святі У. Н. Союзу, яке відбулося 5. березня 1944 в Карнеґі Гол в Ню Йорку, з нагоди 50-ліття цеї організації. Тоді, як відомо, було на концерті до трьох тисяч людей, а сотки відійшли до каси, бо не стало тикетів. Думаємо, що багато з тих, що тоді подивляли гру цеї славної української артистки, скористають з нової нагоди, щоб її почути.

КОНЦЕРТ ДОННИ ҐРЕСЬКО В КАРНЕҐІ ГОЛ.

Молода канадійська скрипачка з українського роду, Донна Ґресько, що несповна рік тому виступила зі своїм першим концертом в Тавн Гол в Ню Йорку і зазнала дуже теплого прийняття з боку публики, як теж дістала дуже прихильну критичну оцінку своєї гри, виступить з власним концертом в Карнеґі Гол в Ню Йорку, дня 30. січня б. р.

Донна Ґресько, хоч ще дуже молода, але відома не тільки в Канаді, але теж і в Злучених Державах з різних музичних виступів. Американські українці памятають її виступ, коли ще була дитиною, як от в українській програмі в часі Світової Вистави в Ню Йорку. Вона теж виступала в часі останньої Конвенції У. Н. Союзу в Пітсбурґу в концертовій частині святочного бенкету. Ця нова мистецька сила, яка має перед собою велику артистичну будучність, повинна бути особливою атракцією для тих, до яких роду вона зарахована. Молода артистка щойно вернула з музичного турне в Канаді, а тепер працює над підготовкою нового концерту в Ню Йорку.

МІСЦЕ, ДЕ ГІТЛЕР ПОКІНЧИВ ЖИТТЯ САМОГУБСТВОМ. — Совєтські інженери розсадили динамітом те місце, в якому Гітлер ховався перед аліянтським бомбардуванням Берліна. Там він мав теж поповнити самогубство. З схоронища і сліду не стало, а на поверхні бачимо тільки розбиті бетонові брили.

Катря Смеречинська.

ХЛІБОПОСТАВКА

По районам розіслано наказ, щоб здати хліб. Здати — то здати, — й селяни здали. Раз почалася хлібопоставка, то треба її виконати. Однак незадовго знову розіслано по районам наказ, щоб здати хліб. Хто що міг, позмітав, а дехто не мав, що змітати. Хто позмітав, той віддав позмітане.

Метенко позмітав нетільки зерно, а й різне насіння та віддав. Це вже почалася „викачка хлеба". Метенкові не осталося нічого й журитися він, чим прожити з сімею. Аж тут одержує знову наказ: здати хліб. Прийшлось заявити, що вже нема в нього хліба.

Визивають його. Начальник за столом, наган на столі, начальник вискалив криві зуби й товче наганом:

— Іди й зараз вивози хліб, а то в Сибір зашлю!

Вертає Метенко додому й думає — звідки взяти, щоб дати? Завтра нема самому що їсти, а тут дай! Не наповниш ти діравого мішка.

Коли на другий день прокинувся, бачить через вікно, а до нього йдуть: Афтаназій, Омелько, Матвій та ще й Гапка з Явдокимом. Це колишні бідняки, а тепер у Сельуправі виконують обовязки активу. Це Сельуправа прислала їх, щоб описали Метенка за невиконання хлібопоставки.

Кинулась Гапка з Явдокимом до комори, а в коморі скрині порожні, бо вже все господар здав. Підійшла Гапка до постелі, а на постелі ковдра — дірка на дірці, а під тою ковдрою з ряден рвані поворозки теліпаються. А це був підкулачник, бо мав корову й коняку таку, що вчора сусіди помагали піднімати, бо годувать нічим було. Тому числиться ще й до середняків! Записав актив у Метенка корову й коняку, бо більше не було що записувати. Четверо малих дітей остали без корови.

На другий день прийшла ще група комсомола. Сам актив комсомола, а це: Мішка, Шурка, Юрка та Сенька заїдливий. Прийшли хазяйнувати до Метенка. Знайшли просо, яке дядько держав садити на баштані на вінники, в кармані з старих штанів дві жмені фасолі, горох у старому картузі, пів глечика сімя з конопель, огірков, гарбузове й кавунове насіння, степову сверіту для голубів, та ще трошка насіння на грядки, що було в бляшці до печення; все забрали, позмітали. Ще й у піч заглянули в воду з горшками, чи бувало в воді дядько не заховав пригорщу пшениці. Воду повиливали, скрізь попервертали ще й дошки з підлоги зірвали. На подвірї ожидала вже фіра з колгоспу, а активці — комсомольці все це забрали на фіру й поїхали в друге хазяйство. Часом чотири хати зарядом замітають, а то що другу. Забирають мішечки, кармани, сімя, глечики з насінням та їдуть дальше. Заїхали вони під Мотрину хату. Та тут не вспіли ані описати нічого, ані взяти, бо Мотря як взяла сапу до них:

— Забирайтесь такі сини, доки ви будете шкуру драть!

А що це було на краю села, то активці давай тікати, хто в степ, хто дорогою та фіру оставили в Мотрі перед воротами. Ще й ставок пішки три кільометри обійшли, поки прийшли до управи. Після того Мотрі й її чоловіка досі з Сибіру нема, а діти втекли на кількасот кільометрів від того села. Однак актив своєї роботи не спинив. Їздив дальше. Приїхали до одного хазяїна, то він уже знав за чим і пішов чим скорше змітати, що було в стодолі — нікого не питаючись. Жінка й діти плачуть, впали в обморок. В одного актива була капля совісти й він сказав:

— Я не можу дивитися на це!

Там тільки оставили одно відро пшениці, а одно забрали.

И поїхали дальше до Остапа, який був одному з активів дядьком. Цей актив поліз на стрих і другому активові, що ліз за ним по драбині — сказав: нема тут нічого! А сам вспів ногою підсунути під стріху три цебрики пшениці. Небаром приїхав комсомол і цю пшеницю забрали. Цей вже дебезпощадно.

Не пощастило й одному з активів. Як він не старався викачувати хліб, викачати не міг! Він був бідняк і в його качати не було що. Тоді його з жінкою й дітьми викачали в степ санками й скинули в сніг. Він з степу пішов з жінкою й з двома малими дітьми до свойого брата, що жив кільканадцять кільометрів дальше.

Від брата забрало його НКВД на зсилку до далеких таборів на 10 літ.

Читайте українські книжки і ґазети, бо часте читання веде до просвіти. А просвіта — це сила.

ДО ЧИТАЧІВ СВОБОДИ

Коли зміняете свою адресу, а Ви е ЧЛЕНОМ У. Н. Союзу, то подайте число відділу. А коли Ви е передплатником, то це при зміні адреси зазначіть.

Подані нам так інформації прискорять зміну адреси без проволоки.

Адм. Свободи.

НОВЕЛЯ ХМАРНОГО ДНЯ

(Докінчення зі стор. 2-гої).

калася, що була б наразила знечев'я Робертове життя на смертельну небезпеку — ось тоді хтось коротко й двічі стукнув у двері.

— Ввійдіть!

На порозі виросла постать мого сусіда.

— Ви мабуть прийшли в справі фіранки? — спитала я нерішуче й стурбовано, бо відчула, що, розкрутивши всю цю каруселю, тепер і сама не мала сили її спинити.

Сусід: — Так, в справі фіранки. (До Роберта, а не до мене). До мене з'явився ваш приятель в цій справі.

Роберт: — ось канапа. Сідайте з вашої ласки.

Сусід: — Дякую. Я відчиню йому, цьому юному гумористові, двері на східці вниз. Але згодом я передумав і вирішив, що панна має рацію. Вона ображена і має всі підстави вимагати од вас, щоб ви помстились за неї. Тут на чужині люди спостерігають окремо кожного з нас, а роблять висновки про цілі наші народи. Це тому, що вони не знайомі з нами ближче, а спостерігають нас ззовні. І ви, як я подумав, коли вже вигнав вашого приятеля, могли б назвати мене боягузом, сказати, що я уникаю відплати. Чемність зобов'язує. Бачте, я прийшов.

Роберт, похиливши голову, задумливо усміхався.

— Я з вами згоден, панна має рацію — промовив. — Чемність в ставленні до жінки лишилася здобутком минулих століть. Ми більше не віримо в наш обов'язок бути чемними щодо жінок.

Я розгубилася. Я тремтіла, не здатна опанувати себе. Я уявила собі, що цей чужинець прийшов зі зброєю, щоб захищатись, я уявила, як гримнуть постріли і як раптом поточиться, зблідне Роберт і десь, може на боці, затисне пальцями рану.

Моя уява творила все нові й чимраз страшніші картини. Я вже бачила себе над конаючим тілом мого нареченого. Я уявила собі, як, відходячи, буде непривабно радіти своєю широкою східньою усмішкою той, хто завинить у смерті Роберта, хто все розгойдує й розгойдує страшну, хоч і невинно затіяну мною каруселю.

Я не могла стриматись.

— Замовкніть! Замовкніть! Благаю вас, ви, нелюде! — скрикнула я до нього.

Коли б це сталося здесяток років тому, сувора тітка Катерина уважно глянула б на мене поверх окулярів і сухо сказала б: „Піди провітритись і вгамуй нерви!"

Але тітки Катерини не було. Після мого виклику сусід стих і знітився. Роберт мовчав. Я побачила, що розпалила свою уяву аж занадто і знову зробила найбільшу в світі дурницю. Тоді Роберт попросив, щоб я сходила до нього додому й принесла пляшку вина: вони, мовляв, зап'ють свою сварку по-дружньому.

Я була готова вискочити звідти будь-куди і тому швиденько взяла ключ.

— Але ж ти не будеш стрілятися?

— Ні.

Я пустилася східцями.

На змоченій дощем вулиці походжали голуби. А кіт, примостившись за вікном фрав Шульце, слідкував за ними. Коли сполошені птиці, залопотівши крилами, піднялися, вусатий ласун трохи провів їх поглядом, а потім примружив очі й наче задрімав.

Я взагалі дуже люблю котів і після того, як в наступні сварках повінчаюся з Робертом, обов'язково заведу в хаті котяче царство.

Шукаючи в Робертовій шафі вино й повертаючись додому, я знову згадувала про вбивство, про те, як розгулялася була моя фантазія, про якісь уявлені мною пістолі, що їх ні Роберт та, ясно, й сусід не мають. „Адже не будуть, — подумала я собі, — вони стріляти один в одного пальцями".

Немає сумніву, що це було б цікаво, якби мого нареченого саме перед весіллям поклали до ліжка. Але різні народи мстять за образу по різному. Цигани подаються з батогами до лісу; мексіканці влучать один в одного зза багаття ножами; американці в поважних випадках кидають жеребок, кому кінчати самогубством, а в щоденних сварках вирішують справу боксом. І саме цей останній спосіб мені здався найприйомнішим. Він не лякав мене зовсім, коли я поверталася додому. Навіки... Можливість такої розв'язки заінтригувала мене. Але головне: сусід так і не побіцяв повісити фіранку.

Та коли я вже підіймалася сходами, мені в голову закралася підозра: „Чи не спровадив мене Роберт по вино, щоб тим часом стати на двобій?" Він, правда, наче й надто поважний, і зовсім не любить всяких бійок, але, виходячи з дому, я ж не могла нічого певного сказати про його остаточні наміри.

Я йшла східцями, обережно ступаючи й прислухаючися, що діється вгорі. Східці рипіли, а у мене щораз завмирало серце. Нарешті, вгорі я спинилася. За дверима моєї кімнати стояла тиша, лише один раз голосно забубонів бас українця. Я присіла й зазирнула в замкову дірочку, але там стирчав ключ. Тоді я — ррраз! — і відкрутила хутко двері.

Вони обидва: Роберт і сусід зручно й мирно вмостилися собі на канапі і тепер попідводили голови, здивовані моїм різким рухом. І, головне, ніяких слідів бійки! Я віддала пляшку, і вони вийшли з кімнати, мабуть, униз до ресторану.

— Може підеш з нами? — спитав Роберт.

— Ні, дякую! — кинула я.

Я була досадно розчарована. Мені було не по собі. Мені хотілося, щоб нарешті в сусіда висіла фіранка на вікні і щоб хоч раз за останні три дні визирнуло сонце. Мені хотілося ще чогось. Але я вже сама не знаю напевно чого.

Тоді знову прийшов Фріц по вогонь.

— Ти мене підвела, — сказав він незадоволено, — бо виявляється, фіранка на вікні висіла вже, принаймні тоді, коли я прийшов до твого сусіда.

Я пішла в другу кімнату і глянула на протилежний дім. У сусіда справді висіла фіранка.

Сонце так і не визирнуло. І коли я стояла біля вікна, по шибі раптом заторохтіли краплини дощу. — (Арка).

Кожний, хто бажає, щоби прислане ним оголошення **пошукувань родини і знайомих різних скитальників** було поміщене у „Свободі" **безплатно, хай вишле таке** оголошення впрост до

**UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE,
P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.**

Хто бажає, щоби прислане ним оголошення було **поміщене, раз або більше разів, окремо, як платне,** то **хай разом з оголошенням пришле гроші. Одноразове** оголошення, розміру 1½ цаля в одній колюмні, коштує $1.00.

Адм. „Свободи".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

—o—

ГОРНЕЛ, Н. Й. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 215, повідомляє всіх членів і членкць, що збори відбудуться 15. січня в годині 6:30 ввечір в гали де звичайно. Просимо всіх членів бути на зборах, бо буде річний звіт урядників. Бувший уряд без вибору полишено на 1948 рік. І. Бай, предс.; І. Ґалатю, заст.; М. Кердил, кас.; А. Ґалатю, заст.; І. Назар, секр.; А. Катола, заст. Збори будуть відбуватися 15. кожного місяця. Просимо членів привести зі собою своїх знайомих або дітей і вписати їх до так доброї організації як У. Н. Союз. — За уряд: І. Ґалатю, предс.; М. Кердил, кас.; І. Назар, секр.

ПОШУКУВАННЯ

СТЕФАН ҐАВАЛЮХ з села Трушів, пов. Ярослав, шукає свого вуйка **ІВАНА ТРУША,** сина Стефана Фльорки Труша з села Добровиці пов. Ярослав. Він має перебувати в Америці. Писати на адресу
ANASTASIA ANTOSZ
64 W. 11th St., Bayonne, N. J

МАРІЯ КРАВЕЦЬ, село Конюхи, повіт Бережани, пошукує брата
МИКИТУ КРАВЕЦЬ,
котрий має перебувати десь у Ню Йорку або околиці. Прошу голоситись на адресу: **Peter Dworianyn, 33 Milton Ave., Amsterdan, N. Y.,** або впрост до Европи:
MARIE KRAWEC
in Hadersbach b Erl. Olleks
Post Gaisselkoring
Viderbaur, U. S. Zone.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 15. грудня 1947 р. померла в 53. році життя

ПЕЛАГІЯ КОТОВИЧ,

члениця Бр. св. Юрія, від. 199 У. Н. Союзу в Емгерт, Масс.

Покійна походила з села Добряни, пов. Львів, Західна Україна. Полишила в смутку мужа Григорія і сина Стефана.

Похорон відбувся 18. грудня, при участи уряду і членів Тов. і знайомих з дому до гр. катол. церкви і цвинтар св. Духа в Савт Дірфілд, Масс. — В. Й П.!

Г. Матурняк, секр.

Дня 26. грудня 1947 р. померла у 25. році життя

АННА КУЧІРКА,

члениця Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147 У. Н. Союзу в Алентавн, Па.

Покійна роджена в Алентавн. До Союзу вступила дітиною. Полишила в смутку тата, маму, [illegible] сестру і двох подружених братів.

Похорон відбувся 1. січня 1948 р. з погребового заведення при участи родичів, родини і членів та приятелів до укр. прав. церкви Пр. Діви Марії, а відтак на укр. цвинтар на Фулертон. В. Й П.!

І. Федорак, секр.

ТАРЗАН, ч. 1760. За цілющим зіллям.

Коли Джена запала в смертне просоння, Тарзан зрозумів, що вона вже на порозі смерти.

Швидко він збудував притулок на дереві...

...й лагідно положив її на галуззя, покрите мохом.

Коли Джена попала в судороги, її чоловік пігнав за зіллям.